

ASIA Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 2. vaihekaavan vahvistaminen

VAHVISTETTAVAKSI SAATETTU PÄÄTÖS

Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuuston päätös 22.11.2006 Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 2. vaihekaavan hyväksymisestä.

KAAVAN SISÄLTÖ

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 2. vaihekaava käsittää soiden monikäytön, tuulivoimatuotannon ja kaupan palveluverkon aihekokonaisuudet sekä 1. vaihekaavan päivitykset muinaismuistojen ja maisema- ja kulttuurikohteiden osalta.

Maakuntakaavan 2. vaihekaavalla kumotaan Keski-Pohjanmaan 24.10.2003 vahvistetussa maakuntakaavan 1. vaihekaavassa osoitetut kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeät alueet, keskustatoimintojen alueet sekä muinaismuistot.

LAUSUNNOT

Sisäasiainministeriö, puolustusministeriö, valtiovarainministeriö, opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö sekä työministeriö ovat antaneet maakuntakaavasta lausunnon. Myös oikeusministeriölle, kauppa- ja teollisuusministeriölle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle on varattu tilaisuus lausunnon antamiseen.

Kaavasta on antanut lausuntonsa myös Länsi-Suomen ympäristökeskus.

Opetusministeriö yhtyy asiasta pyytämäänsä Museoviraston lausuntoon. Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeiden kulttuurihistoriallisten alueiden suunnittelumääräyksistä ei ole poistettu sanoja: "alkutuotannon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä vaarantamatta", kuten virasto on lausunnossaan 19.10.2006 kehottanut liittoa tekemään. Viraston näkemyksen mukaan suunnittelumääräys on jo sinällään sangen lievä ("tulee edistää"), joten alkutuotannon erityinen huomioiminen suunnittelumääräystekstissä on viraston mielestä tarpeeton.

Kaavakartasta ja kaavaselostuksesta puuttuu edelleen Merenkululaitoksen inventoinnin perusteella valtakunnallisesti merkittäviksi luokitelluista kohteista Kokkolan Trutklippan.

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa lausunnossaan, että maakäyttö- ja rakennuslaki korostaa eri kaavatasojen tehtävien selkeyttämistä kaavajärjestelmässä. Maakuntakaavan ratkaisut ovat yksityiskohtaisemman kaavoituksen lähtökohtia, mutta kaavalla on myös suoria oikeusvaikutuksia. Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia koskevat säännökset edellyttävät viranomaisilta aiempaa aktiivisempaa roolia maakuntakaavan toteuttamisen edistämisessä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan viranomaisia koskevien velvoitteiden kannalta on keskeistä, miten maakuntakaavassa on ratkaistu muun muassa maa- ja metsätalosalueisiin sekä vesivaroihin ja niihin liittyviin elinkeinoihin, maaseutuun, maaseutumaisemaan sekä uusiutuvien luonnonvarojen kestäväan käyttöön, hoitoon ja suojeluun liittyvät ja niihin vaikuttavat seikat.

Vaihekaavan asiakirjojen sisällön osalta maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että Keski-Pohjanmaan liitossa maakuntakaavan valmistelu etenee kahden vaihekaavan kautta kokonais-maakuntakaavaksi, jonka on arvioitu valmistuvaksi viimeistään vuonna 2010. Maa- ja metsätalousministeriön mielestä valittu vaiheittain etenevä kaavoitustapa vaikeuttaa eri alueidenkäyttötarpeiden ja niiden toisiinsa kohdistuvien vaikutusten arviointia. Maakunnallinen kokonaissuunnitelma ei voi koostua erillisistä toisistaan riippumattomista ratkaisuisista. Vaikka kaava laaditaan vaiheittain, eri alueidenkäyttömuotoja määräyksineen tulee sovitaa yhteen MRL 25§:n 2 ja 4 momentin sekä 28§:n mukaan. Kaavaratkaisujen vaikutuksia voidaan lopullisesti arvioida esimerkiksi maa- ja metsätalouden harjoittamisen kannalta vasta, kun alueidenkäyttö on kokonaisuudessaan ratkaistavana.

Maa- ja metsätalousministeriö huomauttaa, että maakuntakaavan kaavaselostuksesta tulee MRL 29 §:n 2 momentin mukaan ilmetä kaavan vaikutusten ja ratkaisujen arvioimiseksi tarpeelliset tiedot. Ministeriön mielestä Keski-Pohjanmaan 2. vaihekaavan selostuksessa ei vaikutusten arviointiosuudessa ole käsitelty ratkaisun maa- ja metsätalouselinkeinon kohdistuvia vaikutuksia. Lausunnolle toimitetuissa asiakirjoissa ei ole liitekarttaa tai muuta-kaan selvitystä 1. vaiheen maakuntakaavasta. Maakuntakaavan ns. valkoiset alueet tavallisesti ohjaavat sekä kunta- että muuta maankäyttöä osoittaen, ettei alueelle kohdistu seudullisia, maakunnallisia tai valtakunnallisia intressejä. Nyt maakuntakaavan aluevarausten ja muiden merkintöjen ulkopuolisten alueiden vahvistettua maankäyttöä ei asiakirjojen perusteella voi päätellä.

Kaavan pohjana olevien selvitysten osalta maa- ja metsätalousministeriö lausuu, että eräät maakuntakaavan maa- ja metsätalouselinkeinon harjoittamiseen ja kehittämiseen merkittävästi vaikuttavat maankäyttöratkaisut perustuvat kaavaselostuksen mukaan selvityksiin, jotka on laadittu alan harrastajien tai suppeasti edustettujen ja tavoitteensa asettaneiden työryhmien toimesta. Aluevarausten tarvetta ja laajuutta ei yleensä perustella erityisillä selvityksillä tai mitoituksella. Aluevarauksia tai informatiivisia merkintöjä on kartassa seikoista, joille ei ole yleisesti hyväksytyjä menettelyjä, jotka eivät nojaa varsinaiseen lainsäädäntöön tai joiden määrittelyä alan tieteessä pidetään lähinnä yksilöiden subjektiivisiin kokemuksiin liittyvinä (kuten maisema).

Maa- ja metsätalousministeriö pitää mainittujen kaltaisia selvityksiä viranomaisohjauksen ja yksityisen oikeusturvan kannalta hyvin ongelmallisina. Yksittäisen aihealueen inventointituloksen siirtäminen lähes sellaisenaan kaava-asiakirjoihin ilman laadinnan aikaista osallistamista, monitahoista vaikutusarviointia ja asiakokonaisuuteen liittyvien muiden selvitysten ja tavoitteiden yhteensovittamista heikentää maakuntakaavan kaltaisen juridisen asiakirjan perusteita ja ratkaisujen luotettavuutta. Menettely ei myöskään täytä Suomen perustuslain (731/1999) vaatimusta, jonka mukaan julkisen vallan on edistettävä yksilön mahdollisuutta osallistua yhteiskunnan toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Edellä todetuista perusteista maa- ja metsätalousministeriö katsoo, ettei mainitun kaltaisia selvityksiä voida pitää MRL 9 §:n tarkoittamina riittävinä tutkimuksina ja selvityksinä, eikä niitä näin ollen voi käyttää kaavan laadinnan tai ratkaisujen perusteena, eikä niiden perusteella voida arvioida, täyttyvätkö MRL 25 §:n 4 momentin vaatimukset.

Soiden monikäytön osalta maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kaavaselostuksen mukaan soiden monikäyttöselvityksessä on osoitettu tuotantoon soveliaimmat suot ottaen huomioon turpeen tulevaisuuden käyttötarpeet ja ympäristönäkökohdat, kuten vesiensuojelu, luonnon monimuotoisuus ja virkistyskäyttö. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kaavassa on monimuotoisuuden käsite tulkittu hyvin suppeaksi. Kaavassa ei ole käsitelty turvetuotannon kehittämismahdollisuuksia. Ministeriö pitää lisäksi vakavana puutteena,

ettei soiden monikäyttöä ole arvioitu kestävän metsätalouden näkökulmasta. Myös maakunnan soiden merkitystä valtakunnallisen energiahuollon kannalta on asiakirjoissa käsitelty varsin niukasti. Mahdollisuutta suoalueiden käyttöön tulvavesien pidättämisessä alapuolisten alueiden tulvariskin vähentämiseksi ei ole tarkasteltu lainkaan, vaikka maakuntakaavan alueella on maa- ja metsätalousministeriön asettaman suurtulvatyöryhmän selvityksen perusteella todettu olevan merkittäviä tulvariskikohteita.

Maa- ja metsätalousministeriön mielestä kaavassa esitetty turvetuotantoalueiden vyöhykejako ei perustu voimassa olevaan lainsäädäntöön eikä jaon taustalla oleva vesistökohtaisen kokonaiskuormituksen arvioiminen ja ohjaaminen kuulu maakuntakaavan tehtäviin tai ylipäätensä MRL:n soveltamisalaan.

Maakuntakaavassa on useille kymmenille suoalueille osoitettu informatiivinen *LUO*-merkintä (luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä suoalue). Suunnittelusuosituksen mukaan *LUO*-alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa alueen luonnonarvojen säilymistä tukevalla tavalla kuitenkin siten, etteivät säilyttävät toimet ole maanomistajalle kohtuuttomia. Alueet sijaitsevat suojelualueiden ulkopuolella.

LUO-alueiden tarvetta tai niiden suhdetta jo vahvistettuihin suojeltuihin suoalueisiin ei maa- ja metsätalousministeriön mielestä ole selvitetty. Alueiden valintaan on vaikuttanut mm. pinta-ala, eri asiantuntijatahoilta saadut tiedot ja lentokonetähystys (esim. kaavaselosetus s.21). On ilmeistä, että esitetty selvitysaineisto on riittämätöntä sen arvioimiseksi, ovatko *LUO*-merkinnät tarpeellisia valtakunnallisten, maakunnallisten tai ylikunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden yhteensovittamiseksi MRL 25 §:n 4 momentin edellyttämällä tavalla. Merkinnän ja suunnittelusuosituksen oikeusvaikutukset ovat myös epäselvät. Asiakirjoista ei ilmene, vaikuttavatko merkintä ja suositus esimerkiksi metsäojien kunnostuksen tai puuston hakkuun tosiasialliseen estymiseen kyseisillä soilla, tai onko merkinnällä tarkoitus rajoittaa turvetuotantoa.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, ettei *LUO*-merkinnän pohjaksi tehtyjä selvityksiä voi pitää MRL 9 §:n ja 28 §:n 5 momentin tarkoittamina riittävinä tutkimuksina ja selvityksinä. Lisäksi merkinnän ja suunnittelusuosituksen oikeusvaikutukset ovat niin epäselviä, että on mahdotonta arvioida täyttävätkö ne MRL 28 §:n 3 momentin 5 kohdan ja 4 momentin vaatimukset. Näin ollen merkintä ja suunnittelusuositus tulee jättää lainvastaisena vahvistamatta.

Kokonaisuutena soiden monikäyttöä koskeva osuus on lähtökohdiltaan ja perusteiltaan yksipuolinen ja suppea, perustuu puutteellisiin selvityksiin, on vaikutuksiltaan epäselvä sekä käsittelee osin asioita, jotka eivät kuulu maakuntakaavoituksen tehtäviin. Tältä pohjalta maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että soiden monikäyttöä koskeva vaihekaavan osio aluevarauksineen, maakuntakaavamerkintöineen sekä suunnittelumääräyksineen ja -suosituksineen tulee MRL 31 §:n 3 momentin mukaisesti jättää vahvistamatta muun muassa MRL 9 §:n, 25 §:n 4 momentin, 28 §:n 3 ja 4 momenttien sekä 29 §:n 2 momentin vastaisena.

Maisemaan ja kulttuurihistoriaan liittyvien kysymysten osalta maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että maakuntakaavassa on osoitettu kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tärkeitä alueita. Molempia alueita koskee sama suunnittelumääräys, lisäksi valtakunnallisiksi osoitettujen alueiden osalla on vaatimus varata Museovirastolle ja maakunnan liitolle tilaisuus lausunnon antamiseen kohteeseen merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa. Suunnittelumääräys edellyttää edistämään alueiden suunnittelussa ja käytössä maisema- ja kulttuuriarvojen sekä perinnebiotooppien ja muiden luonnonperintöarvojen säilymistä alkutuotannon toiminta- ja kehittämisedellytyk-

siä vaarantamatta. Kaavoituksessa on otettava huomioon alueiden erityispiirteet ja tarpeen mukaan annettava niiden säilymisen turvaavia kaavamääräyksiä ja suunnitteluohjeita.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kaavamääräys on epäselvä ja tulkinnanvarainen maa- ja metsätalouden harjoittamiseen ja viranomaisiin kohdistuvien oikeusvaikutustensa osalta. Suunnittelumääräyksestä johtuvia säilyttämistoimenpiteitä tai suunnitteluohjeita ei ole esimerkein selvitetty, eikä merkinnän vaikutuksia esimerkiksi peltojen hyödyntämiseen energiakasvien viljelyssä tai tuotantorakentamisen tarkoituksenmukaisessa sijoittamisessa maaseutualueilla pysty kaavaselostuksen pohjalta arvioimaan.

Maa- ja metsätalousministeriö edellyttää, suunnittelumääräykset ja suositukset on muun muassa MRL 28 §:n 3 momentin 5 kohdan ja 4 momentin vastaisina jätettävä vahvistamatta. Ainoastaan rajauksiltaan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä rajauksiltaan valtakunnallisesti arvokkaat kulttuuriympäristöt ja -kohteet voidaan osoittaa informatiivisilla alue- tai kohdemerkinnöillä, kuitenkin ilman erillistä suunnittelumääräystä ja -suositusta.

Kaavalla määritettyä lausuntomenettelyä maa- ja metsätalousministeriö pitää epäselvänä. Se ei ministeriön mukaan ota huomioon valtioneuvoston määrittämää ministeriöiden tehtäväjakoja. Maaseudun kehittämiseen ja maa- ja metsätalouteen liittyvät seikat kuuluvat maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin. Niiltä osin kuin kulttuuriympäristön tai maiseman kannalta tärkeät alueet sisältävät maa- ja metsätalousalueita, kuten kaava-asiakirjojen perusteella pääosin on, alueellinen metsäkeskus ja TE-keskuksen maaseutuosasto ovat toimivaltaisia viranomaisia. Lausuntomenettely esitetystä muodosta voi maa- ja metsätalousministeriön mukaan johtaa siihen, että yksittäisen elinkeinonharjoittajan toimintaa arvioi viranomainen, jolla ei ole siihen toimivaltaa.

Lausuntomenettelyyn ei ole oikeudellista perustaa MRL:ssä, se ei ota huomioon hallinnonalojen tehtäväjakoja ja voi aiheuttaa MRL 28 §:n 4 momentin mukaista kohtuutonta haittaa maanomistajalle, joista syistä se on jätettävä vahvistamatta.

Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 2. vaihekaavan vahvistamisen osalta maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kaava ei kaikilta osin täytä MRL:n asettamia vaatimuksia, eikä sitä MRL 31 §:n 3 momentin mukaan näin ollen voida sellaisenaan vahvistaa. Maa- ja metsätalousministeriö puoltaa maakuntakaavan vahvistamista ainoastaan siinä tapauksessa, että sen lausunnossaan vahvistamatta jätettäväksi esittämät aluevaraukset, informatiiviset ja muut merkinnät ja niihin liittyvät suunnittelumääräykset ja -suositukset jätetään vahvistamatta.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausunnossaan, että soiden monikäyttö vaikuttaa maantieverkolle kuljetusten ja virkistystoimintaan liittyvän liikenteen kautta. Merkittävin vaikutus syntyy turvetuotantoon liittyvistä raskaista kuljetuksista. Ongelmia saattaa aiheutua lähinnä sellaisella yhdystieverkolla, jossa teiden rakenteellinen kunto on heikko. Kuljetukset aiheuttavat painetta alemman tieverkon kunnostukseen ja siten perustienpidon määrärahojen riittävyyteen.

Kaupallinen palveluverkko on Keski-Pohjanmaalla jo voimassa olevan maakuntakaavan mukaan sijoittunut keskustatoimintojen alueelle kuntakaavoituksen ohjaamana. Kaupallisen palveluverkon osalta kaavaehdotuksessa on esitetty uutena alueena Kokkolan Heinolan alue valtateiden 8 ja 13 risteysalueen läheisyydessä. Alue on rakentumassa ja Vaasan tiepiiri on yhdessä Kokkolan kaupungin kanssa laatinut selvityksen tarvittavista liikennejärjestelyistä. Tämä päivittäistavarakaupan suuryksikkö on edennyt kaavaselostuksen mukaan jo hankesuunnitteluvaiheeseen, joten siltä osin kaavaehdotus on luonteeltaan toteava. Mer-

kittävää on, että muissa kuntakeskuksissa säilyy hyvä päivittäistavara-kauppojen palvelutaso. Tämä on linjassa valtioneuvoston valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden kanssa, joiden tavoitteena on mm. hillitä henkilöautoliikenteen kasvua.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteaa lausunnossaan, että Museovirasto on parhaillaan päivittämässä maisema- ja kulttuurikohteiden määrittelyä ja Tiehallinto on antanut tarkennetusta luonnoksesta lausuntonsa keväällä 2006. Lausunnolla olleessa aineistossa kohdemäärittelyt olivat Tiehallinnon näkemyksen mukaan huomattavasti aikaisempaa suppeampia ja poikkesivat Keski-Pohjanmaalla maakuntakaavan 2. vaihekaavan ehdotuksesta. Mikäli eroavaisuuksia vielä on, liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan maisema- ja kulttuurikohteet tulee tarvittaessa ottaa mukaan Keski-Pohjanmaan maakuntakaavoituksen seuraavassa vaiheessa.

Tuulivoimatuotantoon tarkoitettu alue sijaitsee Kokkolan Ykspihlajan teollisuusalueen edustalla. Kohteen rakentaminen ja huolto voi nojautua teollisuus- ja satamainfrastruktuuriin. Syksyllä 2006 liikenteelle avattu Kokkolan satamatie on parantanut alueen saavutettavuutta. Liikenne- ja viestintäministeriön mielestä kaavamääräyksissä on tuulivoimaloiden osalta huomioitu riittävästi vesiliikenteen turvallisuus.

Työministeriö toteaa, että kaavan turvetuotantovyöhykkeet noudattavat hyvin pitkälle Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa esitettyä periaatetta, joka perustuu vesistöjen kokonaiskuormitukseen. Turvetuotantoalueiden kasvualueissa tulee ottaa huomioon pääsääntöisesti entiset tuotantoalueet ja myös maakunnallisten arvokkaiden kulttuuri-, maisema- ja luontoarvojen säilyminen, joilla on matkailuun liittyvien toimialojen kautta myös huomattavaa työllisyyttä turvaavaa vaikutusta.

Työministeriön käsityksen mukaan tuulivoiman hyödyntäminen ja tuulivoimalapuistojen rakentaminen edistävät työllisyyttä sekä tuotettavan energian että tuotantoprosessin kautta.

Työministeriö toteaa, että maakuntakaavan kaupallinen palveluverkko on kattava ja palvelee tasapuolisesti koko maakunnan aluetta tukien palveluelinkeinojen työllisyyden kasvua. Työministeriö pitää myös matkailua ja sitä tukevia elinkeinoja työllisyyden edelleen kehittämisen kannalta tärkeitä. Siksi olisi tärkeää, että maakuntakaavassa kulttuuriympäristön vaalimisen kannalta tärkeät yhtenäiset alueet ja muut maakunnan kulttuuriympäristöt hyödynnettäisiin matkailu- ja retkeilypalvelujen verkostojen suunnittelussa.

Sisäasiainministeriöllä, puolustusministeriöllä ja valtiovarainministeriöllä ei ole huomautettavaa maakuntakaavasta.

Länsi-Suomen ympäristökeskus toteaa lausunnossaan, että turpeenotto muodostunut keskeisimmäksi asiaksi kaavan toisessa vaiheessa. Ympäristökeskus toteaa, että tuulivoimalla ja turvetuotannolla on aina väistämättä haitallisia vaikutuksia alkuperäiseen luontoon. Ympäristökeskus kuitenkin yhtyy kaavaselostuksessa esitettyyn arvioon, että nämä toiminnot on ohjattu tuotantoon parhaiten soveltuville alueille.

LUO-merkinnällä osoitetut luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät suoalueet edistävät suoluonnon suojelun tilaa. Ympäristökeskus pitää kuitenkin hyvin tärkeänä, ja pyrkii osaltaan vaikuttamaan siihen, että kokonaismaakuntakaavan yhteydessä ja siihen liittyen laaditaan tarkempi selvitys Keski-Pohjanmaan suojelualueverkoston maakunnallisesta täydennystarpeesta, mukaan lukien suo-kohteet.

Kaavan aluevaraukset ja kaavamääräykset luovat hyvät edellytykset turvata maatalousalueiden ja luonnon monimuotoisuus mukaan lukien perinnebiotoopit. Maakunnallisesti mer-

kittävät perinnebiotoopit olisi niiden pienimuotoisuudesta huolimatta mielellään nähty kaavaselostuksen liitteenä muinaismuistojen tapaan.

Kaavaselostuksessa todetaan, että kaavasta ei todennäköisesti aiheudu haitallisia vaikutuksia niille luontoarvoille, joiden vuoksi Natura-2000-kohteet on liitetty EU:n suojeluverkkoon. Tarkemmin on arvioitu kaavan vaikutukset Lestijokeen, Kokkolan saaristoon ja Rummelön-Harrbådan Natura-2000 alueisiin. Arvioinnissa ei mainita nimeltä tv-2 turvetuotantovyöhykkeellä sijaitsevia viittä Natura-kohdetta. Ympäristökeskus kuitenkin yhtyy esitettyyn arvioon, että kaava ei aiheuttane merkittävää heikentymistä Keski-Pohjanmaan Natura-2000 alueiden suojeluperusteille. Sen tähden LSL:n 65 § mukaista Natura-arviota ei ole ollut tarpeen laatia. Mahdollinen haittojen minimointi on kuitenkin varmistettava yksityiskohtaisemmassa hankesuunnittelussa, maankäytön suunnittelussa ja lupakäsittelyssä.

VALITUS

Maakuntavaltuuston päätöksestä ovat valittaneet Keski-Pohjanmaan Metsänomistajien Liitto ry, Metsänhoitoyhdistys Keskipohja ry sekä heidän 39 asiakumppaniaan yhteisellä valituskirjelmällä.

Valituksen sisältö

Keski-Pohjanmaan Metsänomistajien Liitto ry asiakumppaneineen vaatii ensisijaisesti, että ympäristöministeriö jättää vahvistamatta Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuuston 22.11.2006 hyväksymän Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 2. vaihekaavan lainvastaisena kokonaan.

Toissijaisesti Keski-Pohjanmaan Metsänomistajien Liitto ry asiakumppaneineen vaatii, että ympäristöministeriö jättää vahvistamatta Keski-Pohjanmaan maakuntavaltuuston 22.11.2006 hyväksymän Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan LUO-merkinnät, niiden oikeellisuutta, laajuutta, sijoittumista ja kaavaselostusta koskevilta osiltaan kokonaan.

Valituksessa esitetyt vaatimusten perusteet:

1. Kuntakohtaisena LUO-merkinnät eivät kuulu maankäyttö- ja rakennuslain 4 § 3 momentin ja 25 §:n 4 momentin nojalla sekä hallintolain 31 §:n nojalla ja vastaisena maakuntakaavoituksessa ratkaistaviin tai käsiteltäviin asioihin, vaan ne kuuluvat yleiskaavalla käsiteltäviin asioihin (MRL 35 §). Laki edellyttää maakuntakaavalta ylimaakunnallista tai seudullista merkitystä. Nyt 2. vaihekaavan LUO-merkinnät ovat kuntakohtaisia ja siten suoraan lain vastaisia, jo yksin siksi, että maakunnalliset ja valtakunnalliset luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät suoalueet käsiteltiin jo maakuntakaavan 1-vaiheessa, jonka kaavan ympäristöministeriö vahvisti 29.4.2003. Tällöin kaavaan merkittiin mm. "luo"-merkinnällä luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät alueet tai kohteet sekä soidensuojeluohjelman, lintuvesiensuojeluohjelman, vanhojen luonnonmetsien suojeluohjelman, lehtojensuojeluohjelman ja Natura 2000-verkoston mukaiset aluevaraukset sekä muita luonnonarvojen vaalimisen edellyttämiä alueita. Luonnontilaisista yli 20 ha:n soista yli 43 % ja yli 20 000 ha kuuluu jo suojelun piiriin (soiden moninaiskäytöselvityksen mukaan), joten lisäalueet tulee käsitellä kuntakohtaisena eikä maakunnallisena asiana. Ei ole tarkoituksenmukaista näin pian uusia maakuntakaavaa tältä osin, vaan jättää luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden suoalueiden täydentäminen lain nojalla ja yksityiskohtaisiin luontoarvojen erityisyyden osoittaviin riippumattomiin tutkimuksiin perustuvana yleiskaavoituksen tehtäväksi. Tosiasiallisesti kyseessä on uusi maakuntakaavaperusteinen soiden pakkosuojeluohjelma, vaikka yhteiskunta on jo pitkään ollut vapaaehtoisen suojelun kannalla mm. METSO -prosessin myötä ja muutoin. Tätä ei

maakuntavaltuusto myöskään tarkoittanut päättäessään 2.vaihekaavan valmistelun aloittamisesta kokouksessaan 29.4.2002. Tällöin päätettiin turvetuotannosta, mutta ei päätetty 1.vaihekaavan avaamisesta luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeiden alueiden laajentamisesta eikä soiden monikäytöstä, jonka keskeisenä käyttönä metsätalous ja maatalous olisi tullut huomioida tosiasiallisena monikäyttönä maa-ainesten ottamiskäytön ja luonnonsuojelukäytön rinnalla.

2. Maakuntakaavan 1. vaiheen ja 2.vaiheen LUO-merkinnät ja kaavaselostukset ovat ristiriitaiset ja osoittavat konkreettisesti vaihekaavamenettelyn mielettömyyden käsiteltäessä samoja aihealueita useammassa vaihekaavassa kumoamatta edellisen vaiheen käsittelyä. 2. vaiheen kaavaselostus on suoraan MRA 10 §:n vastainen, sillä siitä puuttuu selvitys kaavan suhteesta 1.vaihekaavassa jo olemassa oleviin "luo"-merkintöihin sekä soidensuojeluohjelman ja Naturan aluevarauksiin sekä pinta-alallisenä tarkastelua että monimuotoisuuden uhanalaisuuden lisätarpeen tarkastelun suhteen. "LUO"-merkinnöistä on myös ristiriitaisen esittämistekniikan takia luovuttava kokonaan, sillä kaavaselostuksessa on kullekin LUO-merkinnälle tarkka pinta-ala, mutta kartalla vain apilamerkki, joten yhtenäisyys 1.vaihekaavan "luo"-alueisiin puuttuu täysin. Kuulemismateriaalissakaan ei ollut yhdistelmäkarttaa, jossa 1.vaiheen ja 2.vaiheen merkinnät olisivat varauksina samalla kartalla osoittamaan LUO-merkintöjen perusteettomuuden jo olemassa olevien 1. vaihekaavan mitattavien suojeluohjelmavarausten rinnalla.

3. Turvetuotannon rajoittaminen kaavalla ei edellytä LUO-merkintöjä, sillä valtakunnalliset alueiden käytön periaatteet ja toisaalta kaavan yleiset suunnittelumääräykset edellyttävät turvetuotannon sijoittumista entisiin tuotantoalueisiin ja jo ojitetuille soille. LUO-merkinnät eivät ole täten merkityksellisiä, joten 28-30 §:n nojalla sekä lukuisten lausuntojen poistamishdotusten nojalla, ne tulee jättää vahvistamatta. Maakuntakaavaan ei voi lain mukaan merkitä oikeusvaikutteisina "suunnittelusuosituksia" kuten nyt on menetelty, vaan 30 §:n mukaisesti joko "maakuntakaavamääräyksiä" tai "suojelumääräyksiä". Kun maakuntakaava on aina oikeusvaikutteinen, niin lain vastaisen "suunnittelusuositus" -käsitteen kautta viranomaisen toimii vastoin mm. hallintolain hyvän hallinnon perusteita ja suoraan hämää osallisia pitämällä LUO-merkintöjä informatiivisina merkintöinä, mutta joilla kuitenkin on maakuntakaavan oikeusvaikutukset, ja ovat perusteena mm. lupaviranomaisen käsittelyssä evätä maanomistajan tai toiminnanharjoittajan aikoma elinkeinotoiminta. LUO-merkinnän tosiasiallisena edellytyksenä pitää olla luonnonarvojen erityisyys, jota nyt merkityt suot eivät tavanomaisina keskipohjalaisina soina täytä. Ympäristökeskus ei ole luonnonsuojelulain nojalla osoittanut maanomistajille alueella olevia uhanalaisia luontotyyppisiä tai lajeja.

4. Soita koskevat LUO-merkinnät (kaavaselostusliite 1.11.2006), eivät perustu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin luontoarvojen erityisyydestä eivätkä täytä kaavan sisältövaatimuksia, vaikka MRL 9 § ja toisaalta hallintolain 6 § ja 31 § niin edellyttävät, joten LUO-merkinnät tulee jättää vahvistamatta. LUO-merkinnät karttatarkasteluna, helikopterista ilmatähystyksenä ja lintutieteellisen yhdistyksen lausunnon perusteella kirjattuina eivät täytä lain tarkoittamaa riittävää, riippumatonta ja oikeellisuuden osalta varmistettua tutkimusta ja selvitystä, johon lain mukaan merkinnät tulee pohjautua. Nyt ei ole esitetty missään kaavan vaiheessa mitään tosiasiallista näyttöä merkittyjen soiden erityisistä luonnonarvoista. Vastaavassa tilanteessa KHO poisti päätöksellään Pohjois-Pohjanmaan kaavasta turvetuotantoalueiden varausmerkinnät, joten yhdenvertaisuuden takia K-P:n kaavassa ei voi olla LUO-merkintöjä ilman suokohtaisia yksityiskohtaisia tutkimustuloksia ja selvityksiä luontoarvojen erityisyydestä. Keski-Pohjanmaan 2.vaihekaavan asiakirjoissa ei ole nyt sellaista selvitystä, jonka perusteella maakuntakaavassa LUO alueiksi varattujen soiden luonnonarvoja olisi voitu yksityiskohtaisesti tarkastella ja suhteuttaa näiden soiden merkitys luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen kannalta 1. vaihekaavassa suojelutarkoituksiin varattui-

hin suoalueisiin tai muutoin. Kaavaselostukseen ja kaavan perusteena olemassa olevaan tietopohjaan ei sisälly sellaisia LUO-alueiden luonnonarvoja, lajistoa ja maisemaa koskevia, maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä edellytetyjä riittäviä selvityksiä, joiden perusteella voisi ratkaista, täyttyivätkö maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentissa, erityisesti sen 6 kohdassa tarkoitetut vaatimukset.

5. LUO-merkintöjen kaavaselostusliite (1.11.2006 luettelona LUO soista pinta-aloineen ja niiden suokohtaisista erityisistä luontoarvoista, minkä takia ko. suo on otettu LUO kohteeksi) ei ole ollut LUO-merkintöjen olennaisimpana asiana ollenkaan osallisten arvioitava valmisteluvaiheen kuulemismateriaalissa eikä kaavaluonnoksen nähtävillä olomateriaalissa eikä kuulutusmateriaalissa (kaavaselostus 1.9.2006), eikä se ole ollut siten mitenkään julkisesti eikä muutoin maanomistajien arvioitavana eikä siitä ole pyydetty lausuntoja 2. vaiheen maakuntakaavaprosessissa, joten lainvastaisena LUO-merkinnöistä ja kaavaselostusliitteestä tulee luopua kokonaan. Kyse ei ole ollenkaan maakuntavaltuuston 22.11.2006 kokouksessa käsitellystä "teknisestä muutoksesta" ja/tai "vähäisestä täydennyksestä", vaan koko LUO-merkintöjen oikeellisuuden perustasta suokohtaisine pinta-aloineen ja erityisenä pidettyine luontoarvoineen, jollaista kuvausta ei ollut ennen kaavoitusprosessissa saatu, eikä ko. tiedot ilmene "Soiden moninaiskäyttö maakuntakaavassa 2005 -julkaisusta. Liite 1.11.2006 paljastaa kuinka heikolla selvityspohjalla LUO-merkinnät asiallisesti ovat ja osoittaa merkinnät enemmänkin poliittiseksi asiaksi kuin lain tarkoittamaksi tutkimus ja selvityspäätöksiä asiaksi.

6. Maakuntavaltuusto 22.11.2006 päätöksessään käsittelee maanomistajia ja toiminnanharjoittajia perustuslain, yhdenvertaisuuslain, hallintolain 6 §:n ja MRL:n lainvastaisesti eriarvoisesti sallimalla luonnosvaiheen LUO-merkinnöistä kahden suon poistamisen kaivospiirihakemuksen johdosta, mutta maa- ja metsätalouden tai maakuntaohjelman maaseudun kehittämisen kärkitoimialan bioenergian tarpeisiin LUO-merkintöjä ei poistettu, vaikka maa- ja metsätalouden osalliset sitä lausunnoillaan vaativat.

7. Valmisteluvaiheen kuulemisessa saatujen lausuntojen perusteella LUO-merkinnät oli yksi suurimmista vastustuksen kohteista kaikilla maa- ja metsätalouden harjoittajien lausunnoilla. Sen takia asian merkittävyys olisi edellyttänyt laajempaa tiedottamista suoraan maanomistajille, sillä perustuslain 15 §:n omaisuuden suoja, hallintolain hyvän hallinnon perusteet ja MRL 6 § ja MRA 12 § edellyttävät tässä kiistanalaisessa tapauksessa maanomistajakohtaista tiedottamista. LUO-merkinnällä varustettu joutomaan suo on arvioltaan noin 30 EUR/ha, mutta maatalousmaana sen arvo on yli satakertaisena noin 3500 €/ha, ojitettuna metsämaana noin 1000 €/ha ja bioenergian tuotantoalueena turvevarojen laadusta ja paksuudesta riippuen 500 -5000 €/ha, ja seuraavan 10 vuoden aikana kehitettävän nestemäisen turvepoltoaineen raaka-aineena jopa 10.000 €/ha, joten LUO-merkinnällä on erittäin merkittävä taloudellinen merkitys maanomistajalle ja kunnan elinkeinotoiminnalle sekä maaseudun elinvoimaisuudelle. Vuorovaikutus ja kaavoituksesta tiedottaminen on laiminlyöty, vaikka laki edellyttää, että on oltava vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin tai etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Vuorovaikutuksen laiminlyönti johtaa siihen että MRL 28 §:n vastaisesti maanomistajalle tulee edellä mainittujen ha-arvojen erotuksena aivan kohtuuton haitta, joten LUO-merkintöjä ei voi pitää lain mukaisena tältäkin osin.

8. Annettujen lausuntojen sisältö ja perustelut muutosesityksille eivät käy ilmi kaavaselostuksesta.

Valittaja on esittänyt liitteinä perustelumateriaalia alussa esitetyille vaatimuksille kaavaprosessissa annettujen lausuntojen muodossa.

9. Kaava-alueen metsätaloudelle vaikutuksia tuovien merkintöjen (LUO, muinaismuisto, kulttuuriympäristö, perinnemaisema) alueiden maanomistajille, METO metsäalan asiantuntijoille, metsätoimihenkilöille, jotka päivittäin joutuvat metsänhoito- ja parannustöitä sekä puukauppoja suunnitellessaan ja toteuttaessaan tekemisiin näiden kanssa, lakisääteisille metsänhoitoyhdistyksille ja yhteismetsille sekä metsänomistajien liitoille, joiden toimialan suunnittelussa käsitellään, ei ole järjestetty eikä turvattu osallistumismahdollisuutta asioiden valmisteluun, suunnitteluun, vuorovaikutukseen, vaikuttamismahdollisuuteen, suoraan tiedon saantiin osoiteluetteloiden kautta tai muutoin, mielipiteen ilmaisuun riittävän varhaisessa vaiheessa ja toisaalta erikseen prosessin eri vaiheissa selkeästi MRL 1 §:n, 6 §:n, 62-65 §:ien sekä hallintolain (mm 6 § ja 34 §) vastaisesti jättämällä nämä maanomistajat, järjestöt ja yhteisöt kokonaan pois sekä 1. vaiheen että 2. vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (mm. 14.9.1998, 1.2.2000, ja 10.6.2003 ja 1.9.2006) ja materiaalien postituslistoilta. Maanomistajien kuuleminen on näin laiminlyöty ja metsänomistajia ja muita osallisia ei ole kuultu lain tarkoittamalla tavalla riittävästi eikä oikein.

10. Maakuntakaavan 1. ja 2. vaiheen neuvottelukunnassa tai maakuntakaavoitustyöryhmässä, joiden elimien olennainen tavoite on ollut hoitaa lain edellyttämä yhteistoiminta, ei ole ollut metsänomistajien, metsätoimihenkilöiden tai niitä edustavien edustavimpien yhteisöjen edustajia ollenkaan. Eikä näitä tahoja ole kutsuttu viranomaisneuvotteluihin, vaikka lakisääteisenä ja lakisääteisine tehtävineen ja veronluonteisine metsänhoitomaksuineen metsänhoitoyhdistys on suunnittelualan yksi keskeisimpiä tosiasiallisia toimivia viranomaisia, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään. Metsänhoitoyhdistyksiltä, yhteismetsiltä ja metsäalan toimihenkilöiltä ei ole myöskään pyydetty kirjallisesti lausuntoa kuten monelta muulta viranomaiselta ja yhteisöltä se pyydettiin. Kun muiden maakuntien kaavoitusprosesseissa metsänomistajat ja metsätalous ovat olleet edustettuina jo suunnitteluvaiheesta lähtien, niin joudumme toteamaan K-P:n maakuntakaavaprosessin olleen ja olevan yksi metsätalousvastaisimmista kaavaesityksistä koko maassa, vaikka metsä- ja puu- ja puuenergiatalous ovat maakuntaohjelmassa ja maaseutustrategiassa K-P:n arvonnallisella mittatuna nopeimmin kehittyviä toimialoja.

11. Metsänomistajien ja metsätoimihenkilöiden edustajia ei ole ollut myöskään MRL 9 §:n vastaisesti asiantuntijatyöryhmässä selvittämässä vaikutuksia vuorovaikutuksessa osallisten kanssa. Keskeisenä vaikutusten arviointikohteena maa- ja metsätalouden harjoittaminen on kokonaan jätetty pois, vaikka kaavamerkinnot sekä 1. vaiheen että 2. vaiheen osalta olennaisesti koskettavat juuri maa- ja metsätaloutta. Kaavaprosessilta vaadittu monipuolisen asiantuntemuksen käyttö on laiminlyöty. Kaavoittajalla ja maakuntaliitolla ei ole metsätalouden koulutuslinjan ylemmän opistoasteen (metsäinsinööri) tai korkeakouluasteen (metsänhoitaja, MMK) omaavia toimihenkilöitä ollenkaan, joten tälläkin perusteella asiantuntemus ja aito vuorovaikutus jo suunnitteluvaiheesta alkaen olisi ollut tarpeen. Muilla maakunnilla asia on hoidettu hyvin ja mm Pohjois-Pohjanmaan liitolla on oma metsänhoitaja, jolloin peruslähtökohtaisesti metsä- puu ja puuenergiatalouden asiat ovat paremmalla tiedollisella tasolla jo suunnitteluvaiheesta alkaen.

12. Hallinnon oikeusperiaatteiden (mm hallintolain 6 §) MRL:n 6 § ja mm MRA:n 8 §:n nojalla maakunnan liiton olisi tullut toimia yhteistyössä pinta-alaltaan ja jäsenistöltään edustavimman maanomistajien järjestön eli Keskipohjan metsänhoitoyhdistyksen kanssa, mutta maakunnan liitto laiminlöi tehtävän täysin, joten koko maakuntakaava on jätettävä vahvistamatta selkeästi lain vastaisena. Lain ja asetuksen tarkoittamaa yhteistoimintaa ei ole valmiin esityksen julkiset kuulutukset ja niistä lausuntojen pyytäminen. MRL:n tavoitteena on selkeästi kaavoitusprosessin perustuminen vuorovaikutukseen, yhteistyöhön sekä monipuolisen asiantuntemuksen hyväksikäyttämiseen prosessin alusta ja suunnitteluvaiheesta alkaen. Tämä on toki toteutunut erinomaisesti ympäristöhallinnon ja luonnonsuojelupiirin tavoitteiden suhteen mm kaavan laatineen konsulttitahon osaamisalueiden luonto-

painotteisuuden takia, mutta perusmaatalouden ja erityisesti metsä- puu ja bioenergiatalouden osalta yhteistyö ja asiantuntemuksen käyttö sekä vuorovaikutus on ollut täysin olematonta ja siten lain tarkoittaman vastaista. Itse asiassa kaavan laatineen konsultin biologi on hallintolain nojalla jäävi laatimaan kaavaa omien tutkimustensa osalta.

13. Maanomistajia ja toimijoita ei ole kohdeltu kaavoituksessa tasapuolisesti kuten perustuslaki edellyttää. Maanomistajista useat yhteisöomistajat, kuten Metsähallitus, TE-keskus ja ympäristökeskus ovat saaneet kaavaehdotuksen lausuntopyyntönä, mutta mm LUO-merkintöjen kohdealueen maanomistajat ja heidän yhdistyksensä (metsänhoitoyhdistykset, yhteismetsät, tuottajayhdistykset, metsätoimihenkilöjärjestöt) eivät ole sitä saaneet. Perustuslain 21 §:n ja hallintolain hyvän hallinnon perusteiden vastaisesti metsänomistajia ei ole kuultu eikä LUO merkinnöistä ole saatu perusteltuja päätöksiä (hallintolain 45 §). LUO-merkinnät ovat vastoin perustuslain 15 §:n mukaista omaisuuden suoja.

14. Kaavan lähtökohtana oleva tietopohja sisältää inventointitietoja (kulttuurihistorialliset ympäristöt, rakennetut kulttuuriympäristöt, maisemakokonaisuudet, perinnebiotoopit, arvokkaat maisema- ja kulttuurikohteet, turvetuotanto maakuntakaavassa, tuulivoima tuotannolle soveltuvat alueet, kaupan palveluverkko), mistä inventoinneista ei ole kuultu maanomistajia ja metsätalouden toimijoita, metsätoimihenkilöitä, urakoitsijoita ja yrityksiä. Lain tarkoituksen mukaisesti kaavakuuleminen ei korvaa inventointikuulemistä. Inventoinnit ovat suunnittelun lähtökohtia eivätkä siten sitovia, joten niistä voidaan kaavassa poiketa perustelluista syistä. Mutta kun kuulemista ei ole järjestetty eikä maanomistajien alueiden rajanmäärittämisestä inventointitietojen suhteen ei ole tehty, niin lainvastaista on ottaa nämä tiedot sellaisenaan kaavaan olematta vuorovaikutuksessa ko. maanomistajien ja osallisten kanssa.

15. 2.vaihekaava ei täytä edellä esitetyn perusteella sille 28 §:ssä asetettuja sisältövaatimuksia eikä 1. vaiheeseen ole oikeaa ja riittävää kytkeä erityisesti soiden osalta, joten asianomaisen ministeriön on lain nojalla jätettävä kaava vahvistamatta.

Keski-Pohjanmaan liiton vastine ja valittajan vastaselitys

Keski-Pohjanmaan liitto on antanut vastineen lausuntojen ja valituksen johdosta.

Valittajalle on annettu tilaisuus vastaselityksen antamiseen Keski-Pohjanmaan liiton vastineen johdosta.

VALTIONEUVOSTON PÄÄTÖS

Kannanotot ministeriöiden lausuntoihin

Opetusministeriön lausunnon johdosta valtioneuvosto toteaa, että maakuntakaavassa voidaan maankäyttö ja rakennuslain 30 §:n 1 momentin mukaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa. Kaavamääräysten tulee koskea asioita, jotka kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen ovat merkityksellisiä kaava-aluetta suunniteltaessa, rakennettaessa tai muuten käytettäessä.

Valtioneuvosto katsoo, että kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti tai seudullisesti tärkeitä alueita koskeva suunnittelumääräys täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 1 momentissa asetetut vaatimukset. Suunnittelumääräykseen sisältyvää kohtaa, jonka mukaan suunnittelulla ei saa vaarantaa alkutuotannon toiminta- ja kehittämisedellytyksiä, ei voida pitää lain vastaisena.

Kokkolan Truktklippanin osalta valtioneuvosto toteaa, ettei se sisälly valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoittamien valtakunnallisten inventointien mukaisiin kohteisiin. Lisäksi Keski-Pohjanmaan liitto on lausunnosta antamassaan vastineessaan todennut, että kohde sisältyy merellisen kulttuuriperinnön kohteisiin, joita on tarkoitus käsitellä maakuntakaavoituksen 3. vaiheessa.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnon johdosta niiltä osin kuin se koskee maakuntakaavan sekä maa- ja metsätaloutta koskevan erityislainsäädännön välistä suhdetta valtioneuvosto toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisen viranomaisvaikutuksen merkitys erityislainsäädännön nojalla tapahtuvassa viranomaisen päätöksenteossa riippuu siitä, miten päätöksenteon edellytyksistä on kysymyksessä olevassa erityislaissa säädetty. Maakuntakaava voi tuoda päätösharkintaan lisäperusteita vain siinä laajuudessa kuin erityislainsäädäntö sen sallii. Myös elinkeinojen erilaisia tukitoimia ohjataan tätä koskevan erityislainsäädännön mukaisesti. Maakuntakaavalla voi olla tässä harkinnassa vaikutusta vain siinä tapauksessa, että tuen myöntämisen edellytyksistä ei ole kysymyksessä olevassa erityislaissa kattavasti säädetty. Edellä esitetyn perusteella maakuntakaavan ja erityislainsäädännön välille ei lähtökohtaisesti voi syntyä maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa väitettyä epäselvyyttä.

Valtioneuvosto toteaa, että maakuntakaavaa laadittaessa ei voida edellyttää yksityiskohdasta selvitystä kaavan merkityksestä tietyn elinkeinon harjoittamiseen liittyvässä viranomaisten päätöksenteossa. Tällaista vaatimusta ei voida johtaa myöskään vaikutusten selvittämistä koskevista maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n ja 25 §:n 5 momentin eikä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n säännöksistä. Maakunnan liiton toimivaltaan ei kuulu, että se kaavaa laatiessaan ottaisi ennakkolta kantaa siihen, millaisia päätöksiä eri viranomaiset tulevat omaa toimintaansa säätelevän erityislainsäädännön puitteissa maakuntakaavan johdosta tekemään.

Vaihekaavan asiakirjojen sisällön osalta valtioneuvosto toteaa, että MRL 27 §:n 2 momentin mukaan maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain. Keski-Pohjanmaan liitolta saadun tiedon mukaan maakuntakaavan 2. vaiheen ja aikaisemmin vahvistetun 1. vaiheen alueidenkäyttötarpeet on sovittu yhteen erityisesti laaditun yhdistelmäkartan avulla. Jotta ei syntyisi epäselvyyttä vahvistettavan kaavan ja muun aineiston välillä, ei Keski-Pohjanmaan liitto ole sisällyttänyt yhdistelmäkarttaa lausuntoaineistoon. Yhdistelmäkartta on kuitenkin kaavaehdotuksen nähtävilläoloaikana ollut esillä pdf – muodossa Keski-Pohjanmaan liiton verkkosivuilla ja kartta on esitetty muun muassa viranomaisneuvotteluissa. Yhdistelmäkartan avulla on siten ollut mahdollista ottaa 2. vaihekaavan laadinnassa huomioon 1. vaihekaavan aluevaraukset sekä arvioida kaavojen vaikutuksia kokonaisuutena.

Kaavan pohjana olevien selvitysten osalta valtioneuvosto toteaa, että Keski-Pohjanmaan 2. vaihekaavan kannalta keskeiset perusselvitykset käsittelevät soiden monikäyttöä, tuulivoimaa, kaupallista palveluverkkoa sekä maisema- ja kulttuuriympäristöjä ja muinaismuistoja. Kaavaselistuksesta ja selvitysraporteista saatavan tiedon perusteella valtioneuvosto toteaa, että selvitykset on laadittu alan asiantuntijoiden toimesta. Tämän lisäksi on kaavaa valmisteltaessa oltu MRL 6 §:n mukaisesti vuorovaikutuksessa niiden henkilöiden ja yhteisöjen kanssa, joiden oloihin ja etuihin kaava saattaa huomattavasti vaikuttaa. Keski-Pohjanmaan 2. vaihekaavaa laadittaessa on noudatettu MRL 8 luvussa tarkoitettuja vuorovaikutus- ja osallistumismenettelyjä, jossa yhteydessä osallisilla, maanomistajat mukaan lukien, on ollut mahdollisuus tutustua vireillä olevan kaavan sisältöön ja sen pohjana oleviin selvityksiin sekä lausua niistä mielipiteensä jo kaavan laadintavaiheessa. Valtioneuvosto toteaa, että kaavaa koskevat selvitykset ja vaikutusarviointit täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain 6

ja 9 §:n vaatimukset vuorovaikutuksesta, tiedottamisesta ja kaavan vaikutusten selvittämisestä. Näiltä osin valtioneuvosto viittaa myös jäljempänä valituksesta lausumaansa.

Soiden monikäytön osalta valtioneuvosto toteaa, että maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin nojalla valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on maakuntakaavaa laadittaessa otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtioneuvoston päätöksessä 30.11.2000 valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista on todettu seuraavaa:

"Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan ensisijaisesti jo ojitettuja soita. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset."

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin kohdan 4 mukaan on maakuntakaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityisesti huomiota vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväan käyttöön.

Keski-Pohjanmaan 2. vaihekaavaa varten laaditussa Soiden monikäyttö - Turvetuotanto Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa -selvityksessä on muun muassa arvioitu alueen suoluonnon suojelutilannetta, vesistöjen nykyistä ja tavoitteellista tilannetta sekä turvetuotannon vaikutusta siihen valuma-alueittain, inventoitu maakunnan nykyiset turvevarannot, kuvattu maakunnan ja sen lähialueiden turvetuotantoa ja turpeen kulutusta sekä arvioitu turpeen kulutusennuste pitkällä ja keskipitkällä aikavälillä.

Edellä esitetyn perusteella vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan turvetuotantoa koskevaa vyöhykejakoa ja sen perusteena olevaa vesistökohtaista tarkastelua sekä turvetuotantoa koskevia suunnittelumääräyksiä on jäljempänä tehtävällä maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaisella vähäisellä muutoksella muutettavaa kohtaa lukuun ottamatta pidettävä maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentissa ja 28 §:ssä asetettujen tehtävien ja sisältövaatimusten mukaisina.

Maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa LUO-merkinnöistä esitettyjen seikkojen osalta valtioneuvosto viittaa jäljempänä valituksesta lausumaansa.

Ottaen huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 5 §:n ja 28 §:n säännökset alueiden käytön suunnittelun tavoitteista ja maakuntakaavan sisältövaatimuksista sekä 22 §:n ja 24 §:n säännökset valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista ja niiden toteuttamisesta ja huomioon ottamisesta, valtioneuvosto toteaa, että maakuntakaavoituksen kuten muunkin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen alueiden käytön suunnittelun tehtävänä on muun ohella *maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaaliminen*. Tältä kannalta merkittäviä alueita voi sijaita niin maa- ja metsätalous- kuin muillakin alueilla. Niihin voidaan tarvittaessa liittää yksityiskohtaisempaa suunnittelua ohjaavia määräyksiä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella alueiden käytön suunnittelulla voidaan siten ohjata myös maa- ja metsätalousalueiden käyttöä maa- ja metsätalouselinkeinojen harjoittamista koskevan ja asiaan liittyvän muun erityislainsäädännön mukaisissa puitteissa. Maankäyttö- ja rakennuslain säännökset edellyttävät muun muassa, että tästä ohjauksesta ei saa, eräitä asemakaavoitusta koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta, aiheutua maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Valtioneuvosto myös toteaa, että maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa esille tuotuja perinnebiotooppialueita ei ole käsitelty Keski-Pohjanmaan 2. vaihekaavassa.

Maakuntakaavassa voidaan maankäyttö ja rakennuslain 30 §:n 1 momentin mukaan antaa määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (maakuntakaavamäärä-

ykset). Valtioneuvosto katsoo, että Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa annetut, muun muassa kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeitä alueita koskevat kaavamääräykset koskevat asioita, jotka kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen ovat maakunnalliselta ja seudulliselta kannalta merkityksellisiä kaava-alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa. Suunnittelumääräyksillä ohjataan ensisijassa kuntien kaavoitusta ja muuta eri viranomaisten alueidenkäyttöä koskevien toimenpiteiden suunnittelua ja toteuttamista.

Kaavamääräyksellä määritettyjen lausuntomenettelyjen osalta valtioneuvosto toteaa, ettei tällä puututa ministeriöiden väliseen tehtäväjakoon vaan varmistetaan, että toimivaltaisella viranomaisella on suunnittelumääräyksen tarkoittamia hankkeita koskevia toimenpiteitä harkitessaan käytettävissään tarpeellinen tieto kohteen kulttuuriympäristöön tai maisemaan liittyvistä arvoista ja muista tarpeellisista seikoista. Määräyksistä ei näin ollen voi myöskään aiheutua maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentin mukaista kohtuutonta haittaa maanomistajalle. Valtioneuvosto katsoo, että kyseessä olevat kaavamääräykset täyttävät niille maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n 1 momentissa asetetut vaatimukset.

Edellä sanottuun viitaten ja ottaen huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n ja 31 §:n 3 momentin säännökset, valtioneuvosto katsoo, ettei maa- ja metsätalousministeriön lausunnossa ole tuotu esille mitään sellaista, joka laillisuuden kannalta antaisi aihetta puuttua maakuntakaavaan.

Johtopäätös ministeriöiden lausunnoista

Koska ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kannat ovat maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 4 momentin tarkoittamalla tavalla oleellisilta osin eriävät, on asia siirretty valtioneuvoston yleisistunnossa ratkaistavaksi.

Lausuma valituksesta

Valtioneuvosto hylkää valituksen.

Perustelut

Kaavoitusmenettelyä koskevat väitteet

Kaavoitusmenettelystä ja vuorovaikutuksesta maakuntakaavaa laadittaessa säädetään maankäyttö- ja rakennuslain 8 luvussa ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 2 ja 6 luvussa. Maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:n mukaan kaavoitusmenettely tulee järjestää ja suunnittelun lähtökohdista, tavoitteista ja mahdollisista vaihtoehtoista kaavaa valmisteltaessa tiedottaa niin, että alueen maanomistajilla ja niillä, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaavaa saattaa huomattavasti vaikuttaa, sekä viranomaisilla ja yhteisöillä, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään eli osallisilla on mahdollisuus osallistua kaavan valmisteluun, arvioida kaavoituksen vaikutuksia ja lausua kirjallisesti tai suullisesti mielipiteensä asiasta.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 30 §:n mukaan maankäyttö- ja rakennuslain 62 §:ssä tarkoitettu tilaisuuden varaaminen osallisille mielipiteensä esittämiseen kaavaa valmisteltaessa voidaan tehdä asettamalla valmisteluaineisto nähtäville ja varaamalla tilaisuus esittää mielipide määräajassa kirjallisesti tai suullisesti taikka erityisessä kaavaa koskevassa tilaisuudessa taikka muulla sopivaksi katsottavalla tavalla. Tilaisuuden varaamisesta mielipiteen esittämiseen tiedotetaan osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa todetulla, osallisten tiedonsaannin kannalta toimivalla tavalla. Jollei muuta tiedottamista pidetä asian laatu huo-

mioon ottaen sopivana, on asiasta ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan. Ilmoitus on kuitenkin aina julkaistava vähintään yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 63 §:n 1 momentin mukaan kaavaa laadittaessa tulee riittävän aikaisessa vaiheessa laatia kaavan tarkoitukseen ja merkitykseen nähden tarpeellinen suunnitelma osallistumis- ja vuorovaikutusmenettelyistä sekä kaavan vaikutusten arvioinnista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 65 §:n 1 momentin mukaan kaavaehdotus on asetettava julkisesti nähtäville. Nähtäville asettamisesta on tiedotettava kaavan tarkoituksen ja merkityksen kannalta sopivalla tavalla. Kunnan jäsenille ja osallisille on varattava tilaisuus esittää mielipiteensä asiassa (muistutus).

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukaan maakuntakaavaehdotus on pidettävä kaava-alueen kunnissa julkisesti nähtävänä vähintään 30 päivän ajan. Asianomaisten kuntien jäsenillä ja osallisilla on oikeus tehdä muistutus kaavaehdotuksesta. Nähtäville asettamisesta ja oikeudesta muistutuksen tekemiseen on ilmoitettava niin kuin kunnalliset ilmoitukset asianomaisissa kunnissa julkaistaan, jollei asian merkittävyys edellytä laajempaa tiedottamista.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 13 §:n kohdan 4 mukaan maakuntakaavaehdotuksesta on tarpeen mukaan pyydettävä lausunto muun muassa maakuntakaavan kannalta keskeisiltä yhteisöiltä.

Vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan käynnistämisen yhteydessä on laadittu maankäyttö- ja rakennuslain mukainen osallistumis- ja arviointisuunnitelma, joka on päivätty 19.5.2003. Maakuntakaavan valmisteluvaiheen kuuleminen on pidetty 21.2–21.3.2006. Kaavaehdotus on ollut yleisesti nähtävillä 15.9.–16.10.2006. Lisäksi soiden monikäyttöä kaavaluonnoksessa on esitelty yleisötilaisuudessa 14.11.2005.

Keski-Pohjanmaan liitto on 28.3.2007 valituksesta antamassaan vastineessa todennut, että valmistelu- ja ehdotusvaiheen lausuntopyynnöt on lähetetty osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan. Lausuntopyynnöt on lähetetty myös Keski-Pohjanmaan Metsänomistajien Liitto ry:lle. Kaavan nähtävilläoloista on kuulutettu Keski-Pohjanmaan liiton hallintosäännön mukaisissa neljässä tiedotuslehdessä ja kaava on ollut virallisesti nähtävillä jäsenkunnissa ja liitossa. Eri sanomalehdissä on julkaistu ajoittain tiedotteita maakuntakaavasta ja sen valmistelusta. Aineistoa on ollut myös Keski-Pohjanmaan liiton kotisivuilla. Lisäksi Keski-Pohjanmaan liitto on vastineessaan todennut, että valmisteluvaiheen kuulemisen yhteydessä kaavassa olleiden LUO-kohteiden esitystapa on ollut lähes sama kuin kaavaehdotuksessa. Valmisteluvaiheen kuulemisen yhteydessä ovat LUO-merkintöihin ottaneet kantaa muun muassa Metsähallitus, Etelä-Pohjanmaan Metsäkeskus, Vapo Oy, Metsänhoitoyhdistys Keskipohja, Keski-Pohjanmaan Metsänomistajien liitto ry, Tokonsalo Oy ja eräät kunnat.

Kaavaselostuksen liitteenä on esitetty tiivistelmä valmisteluvaiheen kuulemisessa saaduista lausunnoista ja niiden huomioimisesta kaavaehdotuksessa.

Alueiden käyttöä koskevat ratkaisut tehdään kaavassa eikä kaavan perusteena olevissa inventoinneissa ja selvityksissä. Maakuntakaavaa laadittaessa maanomistajia ja muita osallisia kuullaan edellä kerrotuilla tavoilla ja kaavan sisältö ja lainmukaisuus arvioidaan maankäyttö- ja rakennuslain kaavoitusmenettelyä ja vuorovaikutusta koskevien säännösten nojalla. Valituksessa mainitut inventoinnit ja selvitykset ovat olleet osallisten käytettävissä maakuntakaavaa laadittaessa.

Edellä esitetyn perusteella vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan kaavoitusmenettely ja siihen liittyvä vuorovaikutus täyttävät maankäyttö- ja rakennuslaissa asetetut vaatimukset. Kaavoitusmenettely on järjestetty siten, että valituksessa mainituilla maanomistajilla ja muilla osallisilla on ollut mahdollisuus osallistua maakuntakaavan valmisteluun maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

Valituksessa esitetään, että maakuntakaavan laatineen konsultin biologi on hallintolain nojalla jäävi laatimaan kaavaa omien tutkimustensa osalta. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan laatimisesta on kuitenkin maankäyttö- ja rakennuslain 26 §:n mukaisesti huolehtinut maakunnan liitto. Merkitystä ei ole sillä, että Keski-Pohjanmaan liitto on käyttänyt kaavaa ja sen taustaselvityksiä laatiessaan konsulttipalveluja. Näin ollen maakuntakaavan hyväksymistä koskeva päätös ei tälläkään perusteella ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä.

LUO-merkinnät

Vahvistettavaksi saatetussa maakuntakaavassa on merkinnällä LUO osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä suoalueet. Merkinnän kuvauksessa on todettu, että kyseessä on informatiivinen merkintä, jolla osoitetaan sellaisia maakunnallisesti merkittäviä suoalueita, joiden luonnontilaisuus on säilynyt edustavana tai joilla muutoin on todettu olevan erityisiä luontoarvoja. Merkintää koskevassa suunnittelusuosituksessa on todettu, että alueen maankäyttö tulee suunnitella ja toteuttaa niin, että tuetaan alueen luontoarvojen säilymistä kuitenkin siten, että säilyttävät toimet eivät ole maanomistajille kohtuuttomia.

LUO-merkintää on vahvistettavaksi saatetussa maakuntakaavassa käytetty osana soiden monikäytön ja turvetuotannon kokonaisuutta, johon kyseisen merkinnän lisäksi kuuluvat turvetuotantoa koskevat yleiset suunnittelumääräykset, turvetuotannon aluevarausmerkinnät, turvetuotantovyöhykkeet sekä näitä ja vyöhykkeiden ulkopuolisia alueita koskevat suunnittelumääräykset sekä soiden monikäyttöä koskeva kohdeluettelo.

Maankäyttö- ja rakennuslain 4 §:n 3 momentin mukaan maakuntakaava sisältää yleispiirteisen suunnitelman alueiden käytöstä maakunnassa tai sen osa-alueella. Maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentin nojalla maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita.

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin nojalla valtakunnalliset alueidenkäyttötaavoitteet on maakuntakaavaa laadittaessa otettava huomioon siten, että edistetään niiden toteuttamista. Valtioneuvoston päätöksessä 30.11.2000 valtakunnallisista alueidenkäyttötaavoitteista on todettu muun muassa seuraavaa:

"Maakuntakaavoituksessa on otettava huomioon turvetuotantoon soveltuvat suot ja sovitettava yhteen tuotanto- ja suojelutarpeet. Turpeenottoalueiksi varataan ensisijaisesti jo ojitettuja soita. Turpeenoton vaikutuksia on tarkasteltava valuma-alueittain ja otettava huomioon erityisesti suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja muiden ympäristönäkökohtien sekä taloudellisuuden asettamat vaatimukset."

Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 3 momentin kohtien 2, 4 ja 6 nojalla on maakuntakaavaa laadittaessa kiinnitettävä erityisesti huomiota alueiden käytön ekologiseen kestävyys-teen, vesi- ja maa-ainesvarojen kestävään käyttöön sekä maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen.

Edellä esitetyn perusteella luonnonarvoiltaan maakunnallisesti merkittävien suoalueiden osoittamista LUO-merkinnällä on pidettävä maakuntakaavalle maankäyttö- ja rakennuslain 25 §:n 4 momentissa ja 28 §:ssä asetettujen tehtävien ja sisältövaatimusten mukaisena. LUO-merkinnät toteuttavat osaltaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden vaatimusta turvetuotannon tarpeiden ja suojelutarpeiden yhteensovittamisesta sekä suoluonnon monimuotoisuuden säilyttämisestä.

Maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n 2 momentin mukaan maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 24.10.2003 vahvistetussa 1. vaihekaavassa ei ole käsitelty turvetuotantoa. Kyseisen kaavan kaavakartalla on todettu, että maa-aines- ja turvevarojen käyttö on rajattu kaavan ulkopuolelle. Maakuntakaavan 1. vaihekaavassa on osoitettu luonnonsuojelualuevarauksina (SL) valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia alueita sekä suojelualueina (S) rantojensuojeluohjelman, harjijensuojeluohjelman sekä koskiensuojelulain mukaisia alueita. Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeinä alueina on 1. vaihekaavassa osoitettu kaavaselostuksen mukaan lähinnä sellaisia kansainvälisesti tai valtakunnallisesti tärkeiksi todettuja linnusto-kohteita, jotka eivät sijoitu suojelu- tai Natura-alueille. Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan 1. vaihekaavassa osoitetut suojelualuevaraukset ja LUO-merkinnät eivät siten ole ristiriidassa vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan 2. vaihekaavan LUO-merkintöjen kanssa.

Maakuntakaavamerkintöjen käyttöperiaatteet on määritelty maankäyttö- ja rakennuslaissa ja -asetuksessa. Ympäristöministeriö on 31.3.2000 antanut asetuksen maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä. Kaavoissa voidaan tarvittaessa käyttää muitakin kuin asetuksen merkintöjä. Asetus kaavamerkinnöistä on tarkoitettu perustaksi kaavojen merkintäjärjestelmälle sekä merkintöjen käytön yhtenäisyydelle. Asetus maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä sisältää maakuntakaavoissa käytettävän osa-alueiden erityisominaisuuksia kuvaavan merkinnän: Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, (luo).

Maankäyttö- ja rakennuslain 30 §:n perusteella maakuntakaavassa voidaan antaa maakuntakaavamääräyksiä. Lisäksi maakuntakaavamerkintöihin voi liittyä yksityiskohtaisempaa suunnittelua tai muuta alueiden käyttöä koskevia suosituksia, joilla ei kuitenkaan ole maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n mukaisia oikeusvaikutuksia.

Kaavan tulee maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaan perustua riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 5 momentin nojalla maakuntakaavan sisältövaatimukseen liittyvät seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Selvitysten perusteella on voitava varmistua siitä, että maakuntakaava täyttää sille asetetut sisältövaatimukset.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan kaavan vaikutuksia selvitetäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus, aikaisemmin tehdyt selvitykset sekä muut selvitysten tarpeellisuuteen vaikuttavat seikat.

Vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan perusselvityksiin on kuulunut erillisselvitys: "Soiden moninaiskäyttö - Turvetuotanto Keski-Pohjanmaan maakuntakaavassa". Selvityksessä on osoitettu tuotantoon soveliaimmat suot huomioiden sekä turpeen tulevaisuuden käyttötarpeet että ympäristönäkökohdat. Turvetuotantoon soveltuvuuden arvioinnissa on huomioitu sekä teknistaloudelliset että ympäristönäkökohdat. Soveltuvuuden arvioinnissa ja alueiden keskinäisessä vertailussa on huomioitu mahdollisia vaikutuksia luonnonympäristöön ja maisemaan, asumisviihtyisyyteen ja virkistyskäyttöön sekä vesistöihin. Selvityk-

sessä on lisäksi vertailtu kolmea eri maakuntakaavan esitystavaihtoehtoa ja vertailtu kunkin vaihtoehdon ympäristövaikutuksia.

Vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan kaavaselostuksessa on selvitysten ja vaikutusten arvioinnin lisäksi erikseen esitetty LUO-merkinnällä osoitettujen alueiden kohdekohtaiset kuvaukset. Niissä on kunnittain ja suokohtaisesti esitetty suoalueen kuvaus, luontoarvo, lähdeviite ja suoyhdistymä.

LUO-merkinnällä osoitetut kohteet perustuvat Soiden moninaiskäyttö -selvityksen mukaisiin luonnonsuojelullisesti merkittäviin, suojeluohjelmien ulkopuolisiin soihin Keski-Pohjanmaalla. Näitä ovat kohteet, joilla tehtyjen inventointien perusteella tiedetään olevan vähintään seudullista merkitystä suoluonnon monimuotoisuudelle ja alueiden käytön ekologiselle kestävyydelle. Selvitys perustuu tietoihin uhanalaisista lajeista ja suotyypeistä, suojeluohjelmien ulkopuolisia, maakunnan merkittäviä suoluontokohteita koskevaan asian- tuntijatiedusteluun, karttatarkasteluun ja ilmakuvauksiin.

LUO-merkintä on merkintätyypiltään alueen erityisominaisuutta ilmaiseva kohdemerkintä. Merkintään ei liity maakuntakaavamääräyksiä eikä rakentamisrajoitusta. Merkintä ilmaisee, että alueella on suoluontoon liittyviä erityisiä luonnonarvoja. Merkinnän yleispiirteisyys ja informatiivinen merkitys huomioon ottaen LUO-merkinnät perustuvat maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n mukaisiin riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Ottaen huomioon ympäristönsuojelulain säännökset ei LUO-merkintä ole esteenä turvetuotantoa koskevan ympäristöluvan myöntämiselle. LUO-merkinnöistä ei näin ollen myöskään voida katsoa aiheutuvan maanomistajille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 4 momentissa tarkoitettua kohtuutonta haittaa.

Edellä esitetyn perusteella valtioneuvosto katsoo, ettei vahvistettavaksi saatettu Keski-Pohjanmaan maakuntakaava kokonaisuudessaan eikä LUO-merkintöjen osalta ole lainvastainen.

Vähäinen muutos

Vahvistettavaksi saatetun maakuntakaavan turvetuotantovyöhyke 2 (tv2) – osaluomerkintään on liitetty suunnitelmääräys: "Yleiset turvetuotannon suunnitelmääräykset huomioiden turvetuotannon vesistölle aiheutuva kokonaiskuormitus voi lisääntyä."

Turvetuotantoa säädellään ympäristönsuojelulain mukaisella ympäristölupamenettelyllä. Tässä yhteydessä myös arvioidaan turvetuotannosta aiheutuvien vesistövaikutusten lainmukaisuus. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisella suunnittelulla ei voida ennakoida tämän laillisuusharkinnan lopputulosta tv2-merkintää koskevan suunnitelmääräyksen mukaisella tavalla. Maakuntakaavan suunnitelmääräyksellä voidaan sen sijaan antaa ohjeita turvetuotantoalueiden yksityiskohtaisemmalle suunnittelulle. Tällä perusteella valtioneuvosto tekee Keski-Pohjanmaan liiton suostumuksella kyseistä määräystä koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 6 momentin mukaisen vähäisen muutoksen ja muuttaa määräyksen seuraavaan muotoon:

"Yleiset turvetuotannon suunnitelmääräykset huomioiden turvetuotannon suunnittelun lähtökohtana voi olla myös turvetuotannon vesistölle aiheuttaman kokonaiskuormituksen lisääntyminen."

Maakuntakaavan vahvistaminen

Valtioneuvosto katsoo, että vahvistettavaksi saatettu maakuntakaava täyttää sille maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:ssä asetetut sisältövaatimukset. Koska maakuntakaavan vahvistamiselle ei muutoinkaan ole maankäyttö- ja rakennuslain 31 §:n 3 momentista johtuvaa estettä, valtioneuvosto vahvistaa maakuntakaavan.

Samalla valtioneuvosto vahvistaa Keski-Pohjanmaan 24.10.2003 vahvistetun maakuntakaavan 1. vaihekaavan kumoamisen kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeiden alueiden, keskustatoimintojen alueiden sekä muinaismuistojen osalta.

Kaavan voimaantulo

Valtioneuvosto määrää maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n perusteella maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman.

JATKOTOIMENPITEET

Keski-Pohjanmaan liiton on maankäyttö- ja rakennusasetuksen 93 §:n mukaisesti kuuluttava maakuntakaavan voimaantulosta.

Keski-Pohjanmaan liiton tulee lisäksi lähettää maakuntakaava tiedoksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen 95 §:n mukaisille viranomaisille otettavaksi huomioon suunnittelussa, päätöksenteossa sekä alueiden käyttöä koskeviin toimenpiteisiin ryhdyttäessä.

Oikeusvaikutukset

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaisesti maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 2 momentin mukaisesti viranomaisten on suunnitellensa alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) 4 § 3 mom., 5 §, 6 §, 9 §, 17 §, 22 §, 24 §, 25 §, 26 §, 27 §, 28 §, 29 §, 30 § 1 mom., 31 §, 32 §, 33 §, 62 §, 63 §, 65 §, 188 § 5 mom. ja 201 §.

Maankäyttö- ja rakennusasetus (895/1999) 1 §, 10 §, 12 §, 13 §, 30§, 93 § ja 95 §.

Ympäristöministeriön asetus (31.3.2000) maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa kaavoissa käytettävistä merkinnöistä.

Kuntalaki (365/1995) 90 § ja 92 §.

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §.

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1241/2003) 3 § ja 5 §.

Ympäristöministeriön asetus ympäristöministeriön maksullisista suoritteista (1205/2006) 5 §.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Asuntonministeri

Jan Vapaavuori

Aluesuunnitteluneuvos

Ulla Koski

LIITTEET Valitusosoitus
Oikaisuvaatimusohje

JAKELU JA MAKSU**Päätös, maksutta**

Keski-Pohjanmaan liitto, Rantakatu 14, 67100 Kokkola

Päätös, maksu 155 euroa

Keski-Pohjanmaan Metsänomistajien Liitto ry ym., Pitkäsillankatu 20 C, 67100 Kokkola

Tiedoksi Oikeusministeriö
Sisäasiainministeriö
Puolustusministeriö
Valtiovarainministeriö
Opetusministeriö
Maa- ja metsätalousministeriö
Liikenne- ja viestintäministeriö
Kauppa- ja teollisuusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
Työministeriö
Länsi-Suomen ympäristökeskus
Ympäristöministeriön ympäristönsuojeluosasto

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Valtioneuvoston päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa korkeimman hallinto-oikeuden kirjaamoon.

Valitusaika

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään kolmantenakymmenentenä (30) päivänä päätöksen antopäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Valituksen tulee olla perillä virka-aikana eli viimeistään klo 16.15. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Valituksen sisältö

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta, miltä kohdin muutosta haetaan, mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi ja millä perusteella muutosta vaaditaan.

Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitettava.

Valituksen liitteet

Valituskirjaan on liitettävä

- valtioneuvoston päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiamiehen valtakirja
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo toimitettu viranomaiselle.

Valituksen toimittaminen perille

Valituskirjelmän voi viedä valittaja itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuulla lähettää myös postitse, toimittaa lähetin välityksellä tai sähköpostilla. Valituskirjelmä on toimitettava niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen aukioloajan päättymistä.

Muutoksenhakijalta peritään korkeimmassa hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 204 euroa (1280/2005). Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa (701/1993) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Korkeimman hallinto-oikeuden

postiosoite: PL 180, 00131 Helsinki
käyntiosoite: Unioninkatu 16, 00130 Helsinki
puhelinvaihe: 010 36 40200
telekopio: 010 36 40382
sähköpostiosoite: korkein.hallinto-oikeus@om.fi

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Jos maksuvelvollinen katsoo, että maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, hän voi vaatia siihen oikaisua valtioneuvostolta.

Oikaisuvaatimus on toimitettava valtioneuvostolle (6) kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- oikaisua vaativan nimi, asuinpaikka ja postiosoite
- vaatimusmaksun muuttamiseksi
- oikaisuvaatimuksen perustelut

Oikaisuvaatimus on oikaisuvaatimuksen tekijän tai oikaisuvaatimuksen muun laatijan omakätisesti allekirjoitettava. Jos ainoastaan laatija on allekirjoittanut oikaisuvaatimuksen, siinä on mainittava myös laatijan nimi, asuinpaikka ja postiosoite.

Oikaisuvaatimukseen on liitettävä maksun määräämisen perusteena oleva asiakirja alkuperäisenä tai jäljennöksenä.

Omalla vastuullaan oikaisuvaatimuksen voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin oikaisuvaatimus on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Valtioneuvoston postiosoite on PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO ja käyntiosoite Snellmaninkatu 1 A, 00130 HELSINKI